

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

FEATURES OF IMPLEMENTATION OF THE DEPRECIATION POLICY OF THE CORPORATION AT THE CURRENT STAGE

У цій статті розглянуто поняття «амортизаційна політика», визначено основні функції амортизаційної політики на рівні корпорації. Встановлено, що формування амортизаційної політики залежить від напрямку та економічної стратегії корпорації. На державному рівні вона спрямована на підвищення інвестиційної активності через використання прискореної амортизації та інших методів. Визначено, що в Україні корпорації в більшості випадків використовують прямолінійний метод накопичувального зносу. Проведено аналіз амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь», який показав, що з 2022 року вартість основних засобів знизилась, зменшилась сума амортизаційних відрахувань та спостерігається високий рівень зносу обладнання. Для вдосконалення амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь» було запропоновано застосувати прискорену амортизацію, що дозволить скоротити терміни зношення основних фондів.

Ключові слова: амортизаційна політика, амортизаційні відрахування, прискорена амортизація, основні засоби, корпорація.

This article examines that depreciation policy is one of the most crucial tools for encouraging investments in the renewal of fixed production assets in many developed countries, where the economy is characterized by innovative activity. Such innovative activity and high-tech advancements could become a competitive advantage for Ukrainian corporations, making the stimulating nature of depreciation policy a vital tool for development. Depreciation policy is shaped both at the state level and the corporate level. At the state level, it is implemented to encourage investment activity and the renewal of fixed assets (FA) within organizations, aiming to increase organizational flexibility in choosing depreciation methods (such as accelerated depreciation or non-linear methods) and to shorten the useful life of FA in tax accounting. Meanwhile, corporate depreciation policy is designed to accelerate the renewal of material and technical bases through the accumulation of sources for simple and expanded reproduction of FA and the optimization of tax payments. Corporate depreciation policy can be viewed as a combination of rational economic mechanisms and tools aimed at accumulating depreciation resources for reinvestment in FA reproduction. The primary functions of corporate depreciation policy include calculating depreciation, revaluing fixed assets, optimizing property taxation, and accumulating and purposefully utilizing depreciation charges. The main objective of depreciation policy is to ensure the regular accumulation of funds necessary for replacing or restoring depreciated capital assets. These accumulated funds form a depreciation fund, which can be used for technical upgrades and reconstruction, serving as a financial base for expanded reproduction and organizational development. The choice of depreciation methods within a corporation depends on its overall economic strategy, with different approaches emphasizing various objectives such as maximizing net profit, minimizing tax liabilities, or ensuring the preservation of physical capital. In Ukraine, corporations mostly use methods defined by the Tax Code of Ukraine, with the straight-line method being the most common. The analysis of PJSC "Obolon," a major Ukrainian brewery, shows that while the company primarily uses the straight-line method, the adoption of accelerated depreciation could significantly benefit the organization by allowing for faster asset renewal, which is particularly relevant given the high wear and tear of Ukraine's FA. Given the critical condition of Ukraine's production assets, there is an urgent need for measures to improve corporate depreciation policies, particularly by adopting accelerated depreciation methods. In conclusion, improving corporate depreciation policies is essential as it is a key lever for renewing production assets, enhancing the technical level of production, and ensuring the economic security of the country. For PJSC "Obolon," the adoption of accelerated depreciation is recommended to address the current challenges and ensure more effective asset utilization.

Key words: depreciation policy, depreciation deductions, accelerated depreciation, fixed assets, corporation.

УДК 336.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.13-14>

Рожко О.Д.¹

д.е.н., професор,
професор кафедри фінансів,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Нестеров Є.В.²

магістр корпоративних фінансів,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Rozhko Oleksandr

Taras Shevchenko National University
of Kyiv

Nesterov Yevhen

Taras Shevchenko National University
of Kyiv

Постановка проблеми. Актуальність теми полягає в тому, що амортизаційна політика безпосередньо впливає на показники ділової активності та фінансового стану підприємства (корпорації), що набуває особливої значущості в умовах фінансової нестабільності та з початком російської агресії. Тому перспективний розвиток корпорацій залежить від економічно обґрунтованої амортизаційної політики, яка має бути спрямована на підвищення ефективності управління основними фондами та включає комплекс заходів, що дозволяють своєчасно та якісно оновлювати основні засоби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вирішенню питань, пов'язаних з амортизаційною політикою у науковій літературі присвячена досить значна кількість праць. Дослідженням амортизаційної політики корпорацій займалися такі українські вчені, як: О. Брадул, Л. Буркова [1], О.М. Петрук, В.В. Хвіст [5]. Економічну сутність амортизаційної політики вивчали в своїх роботах Н.О. Дугієнко та І.І. Колобердянюк [2]. Проблемні аспекти формування амортизаційної політики корпорацій розглядали Т.В. Понедільчук та А.М. Пащенко [6].

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8415-2084>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1567-7855>

Серед зарубіжних науковців варто виділити Джексона С.Б., Шаотао Л., Чечінія М. [8], які визначили економічні наслідки вибору методу амортизації фірм.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Амортизаційна політика корпорацій в Україні наразі стикається з низкою невирішених проблем, пов'язаних із військовою агресією на території України. Враховуючи воєнний стан в Україні та невизначеність національної економіки, питання розроблення ефективної амортизаційної політики для корпорацій потребує подальшого вивчення.

Мета статті: дослідити особливості реалізації амортизаційної політики корпорації та надати рекомендації щодо удосконалення амортизаційної політики вітчизняних корпорацій на прикладі ПрАТ «Оболонь».

Виклад основного матеріалу дослідження. Амортизаційна політика є одним із найважливіших інструментів стимулювання інвестицій в оновлення виробничих фондів у багатьох розвинених країнах, економіка яких характеризується інноваційною активністю.

Інноваційна активність та науковість технології можуть стати конкурентною перевагою для корпорацій України, у зв'язку з чим стимулюючий характер амортизаційної політики розглядається нами як найважливіший інструмент їх розвитку.

Амортизаційна політика формується, як на державному рівні, так і на рівні підприємства (корпорації). На державному рівні амортизаційна політика реалізується з метою стимулювання інвестиційної активності та оновлення основних засобів (ОЗ) організацій та спрямована на підвищення ступеня свободи організацій при виборі методів нарахування амортизації (використання прискореної амортизації, нелінійних методів амортизації), зниження термінів корисного використання основних засобів у податковому обліку [4, с. 266].

У свою чергу, амортизаційна політика корпорацій формується на основі прискорення процесів оновлення матеріально-технічної бази за рахунок акумулювання джерел простого та розширеного відтворення ОЗ та оптимізації податкових платежів. Також амортизаційну політику корпорації можна розглядати як сукупність раціонального використання економічних механізмів та інструментів задля досягнення головної мети – акумуляції амортизаційних ресурсів для інвестування відтворення ОЗ [2, с. 124].

До основних функцій амортизаційної політики на рівні корпорації відносяться:

– нарахування амортизації, що включає завдання щодо: об'єктивної оцінки ОЗ, встановлення строків їх корисного використання, вибору методів нарахування амортизації;

– вирішення питань переоцінки основних фондів, оптимізація оподаткування майна, що амортизується;

– накопичення та цільове використання амортизаційних відрахувань.

Основною метою амортизаційної політики є забезпечення рахунку регулярних відрахувань від грошових доходів необхідних коштів фонду, для відновлення або заміни виплачених капітальних активів. Амортизаційні відрахування, за мірою накопичення, формують амортизаційний фонд, кошти якого можуть бути використані на технічне переозброєння та реконструкцію. Амортизаційні відрахування служать базою фінансування розширеного відтворення та розвитку організації [5, с. 77].

Формування амортизаційної політики, насамперед, залежить від загальної економічної стратегії корпорації, де вибір методу амортизації розглядається з погляду вибору керівництвом підприємства політики щодо отримання прибутку.

Можемо виділити такі напрями отримання прибутку [8, с. 57]:

1. Максимальна величина чистого прибутку плюс амортизація. І тут амортизація сприймається як додаткове джерело капіталу, і відображається в активі балансу.

2. Досягнення максимальної величини прибутку. Напрямок передбачає мінімізацію амортизаційних відрахувань у бухгалтерському обліку. Плюси – скорочує витрати, покращує фінансові показники підприємства. Недоліки – підвищений податок на майно, що впливає на об'єктивність майнового стану підприємства, відсутня можливість своєчасного відтворення основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань, тому що їх сума недостатня.

3. Досягнення мінімальної величини прибутку та максимальної амортизації. Цей підхід заснований на збільшенні амортизаційних відрахувань та зменшенні прибутку до розподілу з метою забезпечення збереження фізичного капіталу корпорації. Застосовується, якщо очікування керівництва підприємства передбачають, що засновники розподілятимуть чистий прибуток незалежно від необхідності заміни основних засобів. Досягається шляхом встановлення мінімальних термінів корисного використання основних засобів, використанням підвищувальних коефіцієнтів для збільшення величини амортизації.

Корпорації в більшості випадків використовують прямолінійний метод накопичувального зносу. На досліджуваній компанії ПрАТ «Оболонь», яка займається виробництвом пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв основним методом нарахування амортизації є прямолінійний метод.

Слід наголосити, що для формування раціональної амортизаційної політики на перспективу

важливо та необхідно проводити аналіз її реалізації за минулий період, і насамперед, проводити аналіз основних засобів ПрАТ «Оболонь» (табл. 1) [7].

Темп зростання середньорічної вартості основних засобів за аналізований період 2020-2023 рр. зменшився на 9,5%. Сума зносу в 2022 році зросла на 4% в порівнянні з 2021 роком і це призвело до збільшення коефіцієнта зносу на 21% за досліджуваний період.

Згідно рис. 1. спостерігається зменшення суми амортизаційних відрахувань у 2022 році на 5%, але вже в 2023 році показник збільшився на 7,8% та становив 338 508 тис. грн.

Відносні показники використання основних засобів свідчать про позитивні тенденції: рентабельність основних засобів ПрАТ «Оболонь» зростає втричі. Показник фондовіддачі за 4 роки зростає: у 2020 р. він складав 1,38, а вже у 2023 році він виріс на 11,7% та склав 2,04 відповідно, що свідчить про більш ефективне використання виробничих потужностей на ПрАТ «Оболонь».

Фондомісткість продукції показує, скільки коштів витрачається на оплату праці на 1 гривню виробленої продукції. У ПрАТ «Оболонь» показник фондомісткості продукції за три роки знизився. Фондоозброєння показує, що на 1 працівника у

2020 р. припадало 1766 грн. основних засобів, 2021 р. – 1659 грн., 2022 р. – 1686 грн., а 2023 р. – 1749 грн. Збільшення фондоозброєності в 2022 та 2023 роках відбулося як за рахунок зниження вартості основних засобів, так і за рахунок зменшення чисельності працівників. Таким чином, можна стверджувати, що використання основних засобів на ПрАТ «Оболонь» є ефективним, оскільки фондовіддача на підприємстві зростає.

Як було визначено, на ПрАТ «Оболонь» амортизація за основними засобами нараховується прямолінійним методом без урахування морального зносу. Передова практика показує, що застосування прискореної амортизації дозволяє в початковий період експлуатації об'єкта списувати більшу частину його вартості, як наслідок, швидше формувати кошти на придбання нових.

Застосування прискореної амортизації дозволяє скоротити терміни оновлення зношених основних фондів та оновити виробничі ресурси, що є актуальним, оскільки ступінь зносу основних фондів України настільки високий, що досяг розмірів, що становлять реальну загрозу національним інтересам країни [6, с. 52].

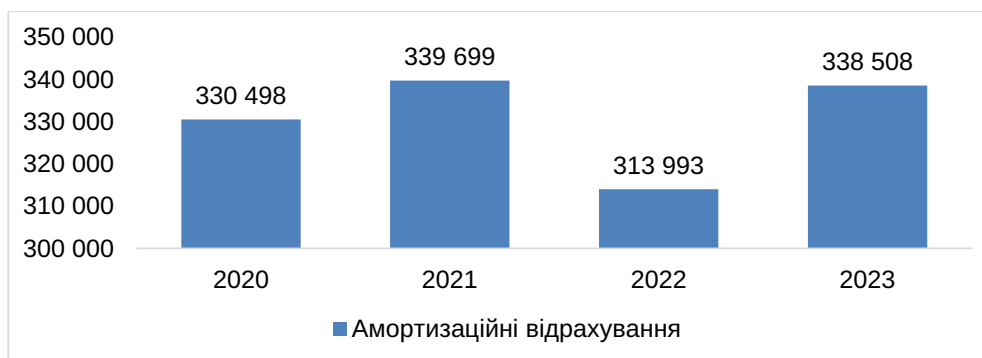
У зв'язку з важкою ситуацією з оновленням основних виробничих фондів України та надзвичайною їхньою зношеністю на сучасному етапі

Таблиця 1

Аналіз ефективності використання основних засобів ПрАТ «Оболонь» за 2020–2023 рр.

Показники	2020	2021	2022	2023	Темп зростання
Середньорічна вартість основних засобів	3974114	3741276	3464064	3596253	90,5
Знос, тис. грн	6660636	6857540	7127491	7328420	110,0
Коефіцієнт зносу, %	1,68	1,83	2,06	2,04	121,6
Фондовіддача	1,38	1,58	2,50	2,99	217,6
Фондоємність	0,73	0,63	0,40	0,33	45,9
Фондоозброєність	1766	1659	1686	1749	99,0
Рентабельність основних засобів	5,85	3,04	42,04	62,08	1060,3

Джерело: створено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Оболонь»

Рис. 1. Амортизаційні відрахування ПрАТ «Оболонь» за 2020–2023 рр.

Джерело: створено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Оболонь»

існує нагальна необхідність передбачити заходи щодо вдосконалення амортизаційної політики корпорації «Оболонь».

Ю.І. Мискін та О.О. Мискіна вважають, що головними напрямками підвищення ефективності формування та використання амортизаційного підходу у концентрованому вигляді є: державне стимулювання цільового використання амортизаційного фонду корпорацій; правильне нарахування, грошове забезпечення, збереження та страхування, резервування та цільове інвестиційне використання амортизаційного фонду [3, с. 73–74].

Внаслідок вдосконалення ефективності амортизаційної політики йде процес оновлення активної частини основних виробничих фондів, підвищується технічний рівень виробництва. Усе це створює передумови підвищення продуктивності праці, збільшення випуску продукції, зниження собівартості та максимізації прибутку.

У зв'язку з цим суми амортизаційних відрахувань необхідно зараховувати на окремі банківські рахунки, відокремлюючи кошти, призначені для фінансування капітальних вкладень від коштів, що використовуються на поточну діяльність. Це дасть змогу відстежувати цільовий характер використання цих сум, планувати амортизаційний фонд [6, с. 52].

Вдосконалення амортизаційної політики корпорацій має вирішальне значення, оскільки це реальний важіль оновлення основних виробничих фондів, підвищення технічного рівня виробництв, проведення реконструкції діючих виробництв, їх технічного переозброєння, будівництва нових підприємств, модернізації обладнання.

Аналіз амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь», показав, що у змінах динаміки її показників спостерігаються вкрай суперечливі тенденції. Зокрема, вартість основних засобів у 2022 році суттєво знизилась, це пов'язано з початком війни на території України, також спостерігається високий рівень зносу обладнання, та зменшення суми амортизаційних відрахувань з 2022 року на 5%. Тому ПрАТ «Оболонь» було запропоновано вдосконалити амортизаційну політику, а саме розпочати застосування прискореної амортизації.

Висновки. Амортизаційна політика є важливим елементом у господарському житті підприємства (корпорації). Розроблення амортизаційної політики – один з основних етапів у відображенні витрат та подальшому обчисленні фінансового результату від діяльності підприємства. Амортизаційна політика корпорації впливає на фінансові результати, оскільки є складовою ланкою інноваційно-інвестиційної стратегії корпорації.

Також слід зазначити, що грамотно розроблена амортизаційна політика корпорації дозволить відтворювати основні виробничі фонди, сприяючи

тим самим підтримці економічної безпеки країни. Особливо це актуально в наш час, коли більшість обладнання, що має в основі програмне оснащення, наражається на різні загрози зовнішнього середовища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брадул О., Буркова Л., Шепелюк В. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 3(63). С. 61–67. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-67>
2. Дугієнко Н.О., Колобердянко І.І. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації. *Вісник Запорізького національного університету*. 2009. № 1(4). С. 122–130.
3. Мискін Ю.І., Мискіна О.О. Удосконалення концепції амортизаційної політики в Україні. *Проблеми економіки та управління*. 2017. Випуск 4. № 873 (5). С. 72–78.
4. Овод Л.В. Еволюція наукової думки щодо сутності амортизації та її значення в амортизаційній політиці підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 5. С. 264–269.
5. Петрук О.М., Хвіст В.В. Теоретичні засади амортизаційної політики: стан проблеми та напрями удосконалення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). С. 76–82. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-76-82](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-76-82)
6. Понедільчук Т.В., Пащенко А.М. Проблемні аспекти формування амортизаційної політики корпорацій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 51–54.
7. Фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» за 2020-2023 рр. URL: https://clarity-project.info/edr/05391057/finances?current_year=2022
8. Jackson S.B., Xiaotao L., Cecchinia M. Economic consequences of firms' depreciation method choice: Evidence from capital investments. *Journal of Accounting and Economics*, 2009. Vol. 48. No. 1. P. 54–68. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2009.06.001>

REFERENCES:

1. Bradul O., Burkova L., Shepeliuk, V. (2021) Podatkovi aspekty amortyzatsiinoi polityky pidpryemstva [Tax aspects of the company's depreciation policy]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, vol. 3(63), pp. 61–67. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-67> [in Ukrainian]
2. Dugienko N.O., Koloberdyanko I.I. (2009). Ekonomichna sutnist amortyzatsiinoi polityky ta yii osnovni skladovi v period hlobalizatsii. [The economic essence of depreciation policy and its main components in the period of globalization]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 1(4), pp. 122–130. [in Ukrainian]
3. Myskin, Y.I., Myskina O.O. (2017). Udoskonalennia kontseptsii amortyzatsiinoi polityky v Ukraini. [Improving the concept of depreciation policy in Ukraine]. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 4, no. 873 (5), pp. 72–78. [in Ukrainian]

4. Ovod L.V. (2021) Evoliutsiia naukovoï dumky shchodo sutnosti amortyzatsii ta yii znachennia v amortyzatsiïniï politytsi pidpriemstva [Evolution of scientific opinion regarding the essence of depreciation and its importance in the depreciation policy of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 5, pp. 264–269. [in Ukrainian]

5. Petruk O.M., Khvist V.V. (2022) Teoretychni zasady amortyzatsiïnoi polityky: stan problemy ta napriamy udoskonalennia [Theoretical foundations of depreciation policy: state of the problem and directions for improvement]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. (2(100)), pp. 76–82. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-76-82](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-76-82) [in Ukrainian]

6. Ponedilchuk T.V., Pashchenko, A.M. (2021) Problemni aspekty formuvannia amortyzatsiïnoi polityky pidpriemstva [Problematic aspects of the formation of the depreciation policy of the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 17, pp. 51–54. [in Ukrainian]

7. Finansova zvitnist PrAT «Obolon» za 2020–2023 rr [Financial reporting of PJSC "Obolon" for 2020–2023]. Available at: https://clarity-project.info/edr/05391057/finances?current_year=2022

8. Jackson S.B., Xiaotao L., Cecchinia M. (2009). Economic consequences of firms depreciation method choice: Evidence from capital investments. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 48, no. 1, 54–68. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2009.06.001> [in English]